

بسمه تعالی



دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد
دانشکده پرستاری و مامایی

<p>نام درس: بهداشت مادر و کودک و باروری (بهداشت ۴) تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری مقطع و رشته تحصیلی: کارشناسی مامایی دروس پیشنیاز: ارتباطات؛ آموزش بهداشت و مشاوره در بهداشت مادر و کودک و باروری (بهداشت ۳) تلفن داخلی دفتر: ۲۲۰۶ ساعات حضور در دفتر: سه شنبه ها ۹-۱۰</p>	<p>مدرس: شادی گلی Email: Sh_goli@pmi.iaun.ac.ir مکان کلاس: دانشکده پرستاری مامایی روز کلاس: سه شنبه ساعت کلاس: ۱۳-۱۵ تاریخ امتحان میان ترم: ۹۵/۸/۱۸ تاریخ امتحان پایان ترم:</p>
---	---

نیمسال اول سال تحصیل ۹۶-۱۳۹۵

مقدمه:

در طول این درس دانشجویان با خدمات بهداشت باروری در زمینه بهداشت قبل از ازدواج؛ ازدواج؛ دوران بارداری و پس از زایمان؛ مادر و کودک؛ تنظیم خانواده و گروههای آسیب پذیر آشنا می شوند.

هدف کلی:

- ۱- ارتقا دانش و نگرش لازم در زمینه بهداشت قبل از ازدواج؛ دوران بارداری و پس از زایمان
- ۲- کسب دانش و نگرش لازم در زمینه بهداشت مادر و کودک جهت تامین بهداشت و سلامت جسمی روانی و اجتماعی مادر و کودک
- ۳- تشخیص نیاز و اولویتها و برنامه ریزی بر اساس فرآیند آموزش بهداشت. تهیه؛ اجرا و پیگیری برنامه های آموزش بهداشت برای مادر؛ خانواده و جامعه
- ۴- کسب دانش و نگرش در خصوص بهداشت گروههای آسیب پذیر
- ۵- کسب دانش و نگرش در خصوص انواع روشهای تنظیم خانواده و اهمیت جمعیت و جمعیت شناسی

اهداف رفتاری:

- ۱- بهداشت باروری مادر و کودک و تنظیم خانواده را تعریف کند و فلسفه؛ اهداف و اصول و دامنه آنها را شرح دهد.
- ۲- نقش و وظایف ماما در تیم پزشک خانواده و سایر قسمتهای سیستم بهداشتی توضیح دهد.
- ۳- اصول PHC و MCH و نقش آنها در سلامت خانواده، جامعه و رشد و توسعه را توضیح دهد.

- ۴- عوامل اجتماعی موثر بر سلامتی (SDHs) را توصیف نماید.
- ۵- جمعیت و شاخصهای جمعیتی را تعریف کرده و اهمیت آنها را شرح دهد.
- ۶- اهداف هزاره سوم (MDG) مرتبط با بهداشت باروری را توضیح داده و وضعیت ایران در دستیابی به این اهداف را بیان نماید.
- ۷- اهمیت بهداشت دوران بلوغ را بیان نموده و سازگاری با تغییرات روانی اجتماعی؛ تغذیه؛ ورزش و بهداشت قاعدگی در این دوران را شرح دهد.
- ۸- نحوه مراقبتهای دوران بارداری را از نظر بهداشتی (بهداشت جسمی؛ تغذیه؛ بهداشت روان؛ شرکت در کلاسهای آمادگی برای زایمان) شرح دهد.
- ۹- مشکلات اجتماعی زن باردار (حاملگی ناخواسته، مشاغل سخت و محیط های آلوده و ...) و سلامت خانواده زن باردار را شرح دهد.
- ۱۰- اصول بهداشتی و نحوه مراقبتهای حین زایمان را بیان کند.
- ۱۱- نکات بهداشتی پس از زایمان شامل مراقبتهای بهداشتی تا دوماه پس از زایمان طبق پروتکل، ورزشهای پس از زایمان، تغذیه و شیردهی صحیح را شرح دهد.
- ۱۲- نقش حمایتی خانواده و اجتماع از زنان باردار و شیر ده را شرح داده و قوانین کشوری و جهانی در این رابطه را بیان نماید.
- ۱۳- بهداشت جنسی زنان و روابط صحیح زناشویی با ایجاد رضایت در طرفین را شرح دهد.
- ۱۴- مشکلات اجتماعی زنان (تامین اقتصادی؛ مشاغل سخت؛ آلودگی های محیطی؛ خشونت خانگی؛ قوانین کار برای زنان باردار؛ غیر باردار و بی سرپرست) را تشریح نماید.
- ۱۵- اصول رشد و تکامل کودک را شرح دهد.
- ۱۶- عوامل ارثی موثر بر رشد و تکامل را شرح دهد.
- ۱۷- عوامل محیطی مؤثر مؤثر بر رشد و تکامل کودک را شرح دهد
- ۱۸- مزایای شیر مادر را بیان نماید.
- ۱۹- ترکیبات شیر مادر را برشمارد و با آغوز و شیر گاو مقایسه نماید.
- ۲۰- نحوه صحیح شیر دهی را توصیف نماید و موارد غلط را تشخیص دهد.
- ۲۱- در مورد نحوه از شیر گرفتن توضیح دهد.
- ۲۲- نحوه شروع غذای کمکی و ترتیب اضافه نمودن غذای جدید را بیان نماید.
- ۲۳- بعضی از بیماریهای معمول در دوران نوزادی و کودکی مانند (دل درد، نفخ، استفراغ، اسهال، بیبوست و...) و بهداشت جسمی کودک مانند دندان درآوردن، خواب و استراحت را توصیف نموده و انواع پیشگیری و درمان آنها را بیان کند.
- ۲۴- اهمیت مراقبت کانگورویی در مراقبت از نوزاد به ویژه نوزاد نارس را شرح دهد.
- ۲۵- مراحل رشد و تکامل را از نوزادی تا نوجوانی شرح داده و تغییرات مهم تکاملی در هر دوره را برشمارد و قادر به تشخیص اختلال در رشد و تکامل و چگونگی درمان آنها باشد.
- ۲۶- نحوه ترسیم منحنی رشد را بداند و قادر به تفسیر آن باشد.
- ۲۷- انواع ایمنی را توضیح دهد و برنامه واکسیناسیون کشوری را تشریح نماید.
- ۲۸- انواع واکسنهای کودکان را برشمارد و زمان تزریق، نحوه تزریق، دوز و شرایط نگهداری هر یک را بیان نماید.
- ۲۹- نحوه معاینات دوره ای نوزاد و کودک (بینایی، شنوایی، رشد و...) را لیست کند.
- ۳۰- بهداشت اجتماعی کودک (در مدرسه، مهد کودک، بازی و...) و تاثیر آن بر سلامت جسمی، روانی و اجتماعی کودک را شرح دهد.
- ۳۱- بهداشت روانی کودک (اهمیت نوازش، تشویق و تنبیه و...) را توضیح دهد.
- ۳۲- با استفاده از بوکلت مراقبت های ادغام یافته کودک سالم (غیر پزشک) بتواند کودک را ارزیابی نموده و مشاوره مادر را بطرز صحیحی انجام داده و کودک را پیگیری نماید.
- ۳۳- با استفاده از بوکلت مراقبت های ادغام یافته ناخوشیهای اطفال (غیر پزشک) بتواند کودک را ارزیابی نموده و مشاوره مادر را بطرز صحیحی انجام

داده و کودک را پیگیری نموده و زمان مراجعه بعدی را مشخص نماید.

۳۴- اصول بهداشت مدارس را شرح دهد.

۳۵-بهداشت کودکان معلول جسمی و ذهنی را شرح داده و اقدامات توانبخشی آنها را بیان نماید.

۳۶-دستورالعملهای وزارت بهداشت و درمان در زمینه مراقبت از کودکان و طرحهای غربالگری کودکان را توضیح دهد.

۳۷-گروههای آسیب پذیر جامعه را نام ببرد.

۳۸-اصول بهداشتی در خصوص زنان آسیب پذیر اجتماعی (زنان خیابانی ؛زندانی ؛ معتادین ؛ فراری ها؛ ساکنین در مراکز بازپروری)را شرح دهد.

۳۹-اقدامات بهداشتی لازم جهت گروههای آسیب پذیر (مادران ؛کودکان سالمندان معلولین و ...) را شرح داده و نحوه ارجاع و پیگیری آنها را بیان نماید.

۴۰-سالمندی را تعریف نموده و مراحل آن را نام ببرد.

۴۱-بهداشت جسمی و روانی دوره سالمندی (سازگاری با شرایط سالمندی؛بیماریهای شایع ؛مکمل درمانی و حمایت از سالمندان..) را شرح دهد.

۴۲- بهداشت تنظیم خانواده را توصیف کند.

۴۳- اهدا ف و برنامه های تنظیم خانواده را برشمارد.

۴۴- انواع روشهای پیشگیری از بارداری را نام ببرد.

۴۵- انواع روشهای پیشگیری را از نظر (میزان اثر بخشی، مکانیسم اثر ،اندیکاسیون، کنترااندیکاسیون و ..) شرح دهد.

۴۶- روشها و شاخصهای ارزشیابی برنامه های تنظیم خانواده (CYP) را شرح دهد.

۴۵- جوانب اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... تنظیم خانواده و نقش ماما در مراکز ارائه خدمات تنظیم خانواده را بیان کند.

۴۷- مشاوره ،انواع مشاوره ،مراحل آن و تاثیر آن در برقراری ارتباط و آموزش بهداشتی را توضیح دهد.

۴۸- نقش ماما را بعنوان مشاور در موارد ازدواج ، بلوغ ، بارداری ، پس از زایمان، شیردهی ،تنظیم خانواده؛ نازایی، یائسگی ،سالمندان و مشاوره ژنتیک شرح دهد.

روش تدریس:

سخنرانی ؛کار گروهی؛ پرسش و پاسخ (بحث گروهی)

فعالیتهای فراگیران:

۱- شرکت در مباحث کلاس با انجام مطالعه های متنوع در مورد موضوع کلاس

۲- استفاده از اینترنت و تحقیق و پژوهش در مورد موضوع و ارائه نتایج آن در کلاس

۳- تهیه یک پروتکل مراقبتی از مادر و کودک

۴- ترجمه از یک مقاله تحقیقی با توجه به اهداف درس

روش ارزشیابی:

۱- امتحان میان ترم ۲۵٪

۲- کوئیزهای کلاسی ۵٪

۳- فعالیت کلاسی ۵٪

۴- حضور و غیاب ۵٪

۵- امتحان پایان ترم ۶۰٪

جدول زمانبندی درس : بهداشت مادر و کودک و باروری

نیمسال اول سال تحصیلی ۹۶ - ۱۳۹۵

ردیف	تاریخ	رئوس مطالب
۱	۹۵/۶/۳۰	- تعریف بهداشت باروری مادر و کودک و تنظیم خانواده؛ اهداف و اصول و دامنه نقش و وظایف ماما در تیم پزشک خانواده و سایر قسمتهای سیستم بهداشتی
۲	۹۵/۷/۶	- اصول PHC و MCH و نقش آنها در سلامت خانواده، جامعه و رشد و توسعه - عوامل اجتماعی موثر بر سلامتی (SDHs) - جمعیت و شاخصهای جمعیتی - اهداف هزاره سوم (MDG) مرتبط با بهداشت باروری؛ وضعیت ایران در دستیابی به این اهداف
۳	۹۵/۷/۱۳	- بهداشت دوران بلوغ
۴	۹۵/۷/۲۰	مراقبتهای دوران بارداری - مشکلات اجتماعی زن باردار - اصول بهداشتی و نحوه مراقبتهای حین زایمان - نکات بهداشتی پس از زایمان - شیردهی
۵	۹۵/۷/۲۷	- نقش حمایتی خانواده و اجتماع از زنان باردار و شیر ده و قوانین کشوری و جهانی در این رابطه - بهداشت جنسی زنان و روابط صحیح زناشویی - مشکلات اجتماعی زنان (تامین اقتصادی؛ مشاغل سخت؛ آلودگی های محیطی؛ خشونت خانگی؛ قوانین کار برای زنان باردار؛ غیر باردار و بی سرپرست)
۶	۹۵/۸/۴	- آشنایی با گروههای آسیب پذیر جامعه - اصول بهداشتی در خصوص زنان آسیب پذیر اجتماعی (زنان خیابانی؛ زندانی؛ معتادین؛ فراری ها؛ ساکنین در مراکز بازپروری)
۷	۸۹۵/۸/۱۱	- اقدامات بهداشتی لازم جهت گروههای آسیب پذیر (مادران؛ کودکان سالمندان معلولین و ...) - مراحل سالمندی - بهداشت جسمی و روانی دوره سالمندی
۸	۹۵/۸/۱۸	- بهداشت تنظیم خانواده - اهداف و برنامه های تنظیم خانواده - آشنایی با انواع روشهای پیشگیری از بارداری - بررسی انواع روشهای پیشگیری از نظر میزان اثر بخشی، مکانیسم اثر، اندیکاسیون، کنترااندیکاسیون و ...

منابع اصلی درس:

- ۱- بهداشت مادر و کودک دکتر سوسن پارسای
- ۲- کتاب جامع بهداشت عمومی دکتر حسین حاتمی
- ۳- بارداری و زایمان ویلیامز
- ۴- بهداشت مادر کودک و باروری دکتر شهناز کهن، کبری صالحی، زهرا باقرصاد
- ۴- بوکلت مراقبتهای ادغام یافته سلامت مادران (غیر پزشک). وزارت بهداشت. گروه سلامت جمعیت و خانواده
- ۵- آخرین پروتوکلهای وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی در زمینه بهداشت باروری؛ تنظیم خانواده؛ مادر و کودک گروههای آسیب پذیر؛ تغذیه و روان